

Prensa i poder a la Catalunya contemporània: els Godó i la fundació de *La Vanguardia*

Pol Dalmau, Research fellow al Catalan Observatory, London School of Economics¹

L'any 2006 va celebrar-se el 125è de la fundació de *La Vanguardia*. L'efemèride va propiciar l'oportunitat per a recordar, un cop més, els lligams que durant tants anys i tant estretament han unit aquest diari amb Barcelona i el conjunt de Catalunya. Es tracta, tot i que potser no cal dir-ho, del diari líder en vendes així com d'una de les capçaleres amb una trajectòria més dilatada, no sols a Espanya sinó fins i tot d'Europa. La significació de *La Vanguardia*, tanmateix, no es limita tan sols a una qüestió de vendes o d'antiguitat, sinó que abraça també una forta dimensió simbòlica. Es tracta, per dir-ho ras i curt, d'una autèntica institució a casa nostra. Pocs diaris han influït d'una manera tant àmplia i permanent en l'esdevenir de tot un poble. Un dels directors de més renom, Agustí Calvet (àlies Gaziol), evocaria l'extraordinària capacitat d'aquest rotatiu per projectar la seva veu a tots els racons del país: “Cada dia, amb la sortida del sol [*La Vanguardia*] penetrava igualment a les sagristies que a les lògies maçòniques, als convents de clausura que a les cases de prostitució; el llegien de bona hora ensems el financer i l'anarquista, el ciutadà i el pagès, en el cor de Barcelona i en el llogarret més perdut del Pirineu, des de la ratlla de França fins als aiguamolls de l'Ebre.”

L'estret lligam que històricament han unit *La Vanguardia* i Catalunya contrasta, però, i de forma sorprenent, amb l'escassetat d'estudis que se li han dedicat. Aquell mateix any 2006, en motiu de l'aniversari de la seva fundació, Josep Maria Huertas constataria com “En un país normal, un diari de la importància de *La Vanguardia*, amb 125 anys de vida, tindria tot un seguit d'estudis fets i de llibres publicats sobre la seva història. De moment no n'hi ha cap, tot i que diuen que n'hi haurà.” Onze anys després, i més enllà d'alguns breus estudis meritoris, d'entre els quals un del mateix Huertas, encara pot afirmar-se sense perill d'anar errat que la història de *La Vanguardia* en bona mesura encara està per fer.

El propòsit principal d'aquesta ponència és explicar, precisament, els orígens encara nebulosos que envolten la fundació d'aquest diari. Començarem, en primer lloc, per la significació mateixa del seu nom. En més d'una ocasió, Gaziol recordaria els mals moments que li faria passar un diari que, malgrat el seu tarannà marcadament conservador, tenia un nom que el feia sospitós de ser de caire esquerranès, o fins i tot revolucionari, davant dels ulls de cada primer ministre europeu que visitava. Quin són,

¹ Pol Dalmau és doctor en història i civilització pel European University Institute de Florència (Itàlia) i membre adscrit al Catalan Observatory de la London School of Economics (Regne Unit). En l'actualitat és investigador postdoctoral al Leibniz Institute of European History de Mainz, Alemanya, amb una beca de la fundació Alexander Von Humboldt. Entre les seves publicacions convé destacar el llibre *Press, Politics and National Identities in Catalonia. The Transformation of 'La Vanguardia', 1881-1931* (Brighton, 2017).

doncs, els motius darrere del nom d'aquest rotatiu? Perquè va ser batejat amb un títol políticament tant compromès com aquest? O dit d'una manera encara més directa: la vanguardia, de què?

Per respondre aquesta i a d'altres preguntes, aquesta ponència es centrarà en dos joves comerciants d'Igualada, anomenats Carles (1834-1897) i Bartomeu Godó Pié (1837-1895), que l'any 1881 van decidir fundar un "diariet" per promoure els seus interessos en el món de la política i del tèxtil. És a partir d'aquesta enfocament, centrat en la trajectòria vital d'aquests dos igualadins, que intentarem explicar com un diari que va ser fundat amb unes característiques modestíssimes acabaria convertint-se, amb el pas dels anys, en el diari de referència a Catalunya.